

KRİMİNOLOJİ

BABALIK ARAŞTIRMALARI

(Paternité)

Prof. Dr. Cahit ÖZEN

Evlilik dışı birleşmelerden olma ya da evli bir kadının doğurduğu bir çocuğun kime ait olduğu bir sorun ve dava konusu olabilir. Bir çocuğun bazan annesinin de şüpheli olduğu, belli olmadığı durumlar vardır.

Babalık (*paternité*) araştırmalarında değişik, bilimsel yöntemler uygulanmaktadır. Babalık araştırmaları için kullanılan bir yöntem ile sonuç alınamazsa, değişik yöntemler birlikte uygulanabilir.

Babalık araştırmalarında uygulanan yöntemler:

- Kan grupları ile babalık araştırmaları,
- Vücut ölçüleri orantılarına göre babalık tayini (*Antropobi-yometri*),
- Yüz ve vücut benzerliklerine göre babalık tayini (*similarite*)

1 — *Kan grupları ile babalık araştırmaları:* Kan gruplarının mukayesesi ile babalık araştırmaları çok pratik ve geçerli bir metottür. Çocuğa ait kan grupları ile annesinin ve şüpheli babanın kan grupları formülü mukayese edilir. Kan grupları ile babalık araştırmaları yapılabilmesi için çocuğun annesinin mutlaka belli olması gerekir. Annenin şüpheli olduğu durumlarda, analık araştırmaları yapılabilmesi için de babasının kim olduğu kesin olarak belli olması gerekir.

Kan hücrelerindeki kromozomlarda grup karakteri taşıyan ve «gen» denilen maddeler vardır. Nasıl ki atom en küçük fizik ünite ise bir gen de en küçük biyolojik ünitedir. Atom daima moleküller halinde bulunduğu gibi, genler de aynı sistem içinde bir arada bu-

lunur. Genler A, B, M, N, D, E, C... gibi sembollerle gösterilir. Kan grupları ise AA, BB, AO, BO, AB, OO, MM, MN, NN. gibi bir arada bulunurlar.

1900 yılında *Landsteiner* tarafından bulunan ABO kan grup sisteminden başka kan alyuvarlarında MNS's Rh, Kell, Duffy, Lutheran, Kidd, Haptoglobin, Ge, Gm. PGM, Ak... gibi sistemler de bulunmuştur. Kan hücrelerinde her sisteme ait birlik (*allele*) genler bulunduğu halde cinsiyet (*Jerm*) hücrelerinde her sisteme ait bir tek gen ya da aynı vasıfta bir tek gen bulunabilir. Dişi, erkek jerm hücrelerinin birleşmesi ile oluşan çocuğun kanındaki alyuvarlarda aynı sisteme ait genler ikiz olarak yer alır.

Çocuk annede ve babada bulunan genlerden birer tane alır. Annede ve babada bulunmayan bir gen çocukta da bulunmaz. Babada ve annede bulunan değişik karakterdeki genlerin birleşmesi halinde yüzlerce kombinasyon olasılığı vardır.

Bütün kan sistemleri ile yapılan deneyler sonucu baba olmayan bir kişinin % 98 reddi olasılığı vardır. Ancak kan gruplarına istinaden bir çocuğun babası kesin olarak tayin olunamaz, kan grupları uymadığı takdirde sadece babalığın reddi mümkündür. Bütün kan grupları test serumları ile babalık araştırmaları yapıldığı takdirde babalığın reddi mümkün olamazsa büyük bir ihtimalle şüpheli kişinin baba olduğu kabul edilebilir. Ancak gene de kesin bir sonuç değildir. Çünkü baba sanılan kişinin kan grubuna uyan başka erkekler de bulunabilir. Buna rağmen bazı defada sadece ABO grup sisteminin uygulanması ile babalığın reddi mümkün olduğu durumlar da vardır. Hatta annenin kan grubu belli olmadığı halde bazı koşullarda çocuğun ve şüpheli babanın kan grupları mukayese edilerek babalığın reddi mümkün olabilir. Örneğin çocuğun kan grubu (AB) olursa, çocuk (A) ya da (B) genlerinden birini mutlaka babadan alması gerektiğine göre şüpheli kişinin kan grubu (OO) ise babalığı reddedilir. Bunun gibi çocuğun kan grubu (OO) olursa (AB) grubundan bir kimse baba olamaz.

Bütün kan grubu sistemleri kullanılarak yapılan muayenelerde şüpheli babanın reddi mümkün olmazsa, babalık tayini için diğer yöntemler de uygulanmalıdır.

2 — Vücut ölçülerinin mukayesesi ile babalık araştırmaları (*Antropobiyometrik metot*):

Her insanın yüz görünüşü farklı olduğu gibi beden ölçüleri de ayrı özellikler gösterir. Biyolojik ve morfolojik vücut özellikleri *Mendel* kurallarına göre anadan ve babadan kalıtımla çocuğa geçer. Babada ve annede bulunan dominant karakterler, çocuklarda

daha belirgin olur. Anne ve baba aynı ırktan olursa, çocuklar daha çok babaya ait morfolojik karakterler göstermektedir.

Babalık araştırmaları için kullanılan antropobiyometrik metot ilk defa 1830 yılında *Essen Möller (et Hummel)* taraflarından tarif edilmiştir. Daha sonra 1949 yılında bu metot *Keiter* tarafından basit ve pratik bir şekle sokulmuştur.

Antropobiyometrik yöntem ile babalık ya da analık araştırmaları için çocuğun en az 3 yaşını bitirmiş 4 yaşından da 6 ay almış olması gerekir. Çocuk ne kadar büyük olursa babaya benzeyen yönleri o kadar belirgin hale gelir. Babalık araştırmalarında çocuğun annesi ve baba olduğu sanılan kişinin belirli vücut ölçüleri alınır, vücut aksamının uzunluk, genişlik ya da çevresi ve çapı aralarındaki orantı indeks rakamlarla gösterilir. Çocuk, annesi ve şüpheli kişinin ölçü orantıları indeks rakamlarının logaritmaları alındıktan sonra grafileri çizilir. Çocuğa ait grafilelerle, babalığı şüphe edilen kişinin ve annesinin ayrı ayrı çizilen grafileri mukayese edilir.

Vücut ölçülerinin geçerli olması için çocuk annesi ve şüpheli babada bir beden kusuru, kemik hastalığı ya da kemik deformasyonları bulunmaması gerekir.

İnsan vücuduna ait ölçü indeksleri:

- Boy ve ağırlık ölçülerinin birbirine orantısı,
- Ayakta boy, otururken boy orantısı,
- İnsan boyu, omuzlar arası genişlik orantısı,
- Baş ön kutur, yan kutur orantısı,
- El uzunluğu, el genişliği orantısı,
- Göğüs genişliği, göğüs ön-arka kutur perimetri orantısı,
- Ayak uzunluğu, ayak genişliği orantısı,.....

Bunun gibi yüz ölçüleri, yüz organlarının ayrı ayrı ölçüleri (kulak kepçesi yükseklik ve genişliği, burun yükseklik ve genişliği, ağız uzunluğu ve genişliği...), el ve ayak parmakları ölçüleri, kol ve bacakların değişik bölgelerin ölçü orantıları sonucu 60-70 kadar indeks çıkarılmaktadır. Babalık araştırmaları için 30-40 indeks rakam yeterli sayılmaktadır. Kardeşler arasında da antropometrik mukayeseler yapılabilir. İndeks rakamların logaritmaları alındıktan sonra çizilen grafilelerde orantılar ve paralel çizgiler mukayese edilir.

Antropobiyometrik usulle babalık tayininin % 97-99 mümkün olabileceği ileri sürülmektedir (Baumann J. A.)

3 — Çocuğun babaya benzemesi (*Ressemblance*):

Baba ve annenin yüz ve beden özellikleri aynen çocuğa geçebilir. Bazı vücut anomalileri ve hastalıklarının çocukta da görüldüğü durumlar vardır. Bazı çocuklar babaya çok benzer, ilk bakışta çocuğun kime ait olduğu belli olur. Buna rağmen çocuğun babaya ve anneye benzeyen yönleri ayrı ayrı tarif ve tesbit olunmalıdır. Şekil benzerliği, şekil görüntüsü (*morphoscopie*) metodu çok kullanılmaktadır. Annenin ve babanın rengi, göz rengi, saç rengi ve özellikleri, göz şekli ve yüz organlarının özellikleri, el ve ayak parmakları ve tırnakların görüntüsü ayrı ayrı tesbit edilir, avuç içi ve parmaklarda, ayak tabanı ve ayak parmaklarının deri yapısı (*Dermatoglyphe*) özellikleri kalıtım ile çocuklara geçebilir. Benzerlik muayeneleri yapılabilmesi için çocuğun 3 yaşını bitirmiş ve 4 yaşından en az 6 ay almış olması gerekir. Çocuk ne kadar büyük olursa babaya benzeyecekse o kadar fazla belli olur. Çocuğun şüpheli babaya benzemesi halinde büyük bir ihtimalle ve hatta bazan kesin olarak bir karar vermek mümkün olabilir. Çocukların babaya ve hatta annelerine benzemesi şart değildir. Nesebi sahih çocuklar bile babalarına benzemeyebilir. O halde çocuk iddia edilen babaya benzemediği takdirde babalığın reddi mümkün değildir. Çocukların büyükbabalarına, büyükannelerine benzemeleri ile de neseb araştırmaları yapılır. Kardeşler de birbirlerine benzeyebilirler. Bir yumurtadan olma (*Unioval*) ikiz kardeşlerin birbirlerine çok benzediği görülmüştür.

Yüz benzerliği: Yüzün derisi, yüz kasları, kemik-kıkırdak yapısına göre yüzün karakteristik bir görünüşü vardır. Derinin rengi doğuştan itibaren belli olur. Derinin rengi ırklara göre de değişir. Saçlar, kaşlar ve hatta göz rengi deri rengine uyar, esmer ve siyah renkler dominant bir karakterdir. Başın, kafatasının şekli de baba veya annenin kafalarına benzerse de neseb araştırmalarında bir ölçü olmuyor.

Yüzdeki organlar ve yüzün topoğrafik bölgeleri ayrı ayrı incelenir, baba ve anne ile mukayese edilir. Yüzde alın, kaşlar, gözler, burun yanaklar, dudaklar, çene ve kulaklar incelenerek özellikleri tesbit olunur. Ayrıca çocuğun annesinin ve babalığı iddia edilen kimsenin kartpostal ebadında yalnız yüz bölgesinin önden ve profil fotoğrafları çekilerek gerekirse daha büyük fotoğrafları alınarak mukayeseli olarak incelenir ve hazırlanacak rapora fotoğraflar da eklenir.

Gözler: Gözler ve çevresi insanları tanımağa yarayan bir bölgedir. Göz yuvarlağı (*Bulbus oculi*) göz kapakları ve göz kapakları

aralığı özellikleri ayrı ayrı incelenir. Bazı göz hastalıklarında (*Myopia*, *Astigmatism* ve hatta (*Strabism*) irsen intikal edebilir. Gözlerin büyük veya küçük oluşu göz aralıklarının şekline bağlıdır. Bazı hastalıklarda gözler dışarıya fırlamış olabilir, nesep tayininde önemi yoktur.

Göz Kapakları: Üst göz kapağı kimlik belirtiminde önemli bir bölgedir. Üst göz kapağı, kirpikli kenarından kaşlara kadar olan bölge önemlidir. Üst göz kapağının pars nasalis ve pars orbitalis bölümleri özellikler gösterir. Üst göz kapağının buruna yakın kısmı bazılarında geniş ve şişkin görülür, göz kapakları aralığa dar veya geniş, düz veya eğri olabilir. Bu özellikler çocuklarda geçer. Alt göz kapağı geniş veya dar olabilir.

Alın ve kaşlar: Alnın dar veya geniş oluşu çocukluktan itibaren belli olur. Alın kemiği iki tarafındaki çıkıntılar (*Tuberfrontale*) bazılarında çok belirgindir. Kaşların şekli, kaşlar arasındaki mesafe herkese göre ayrı özelliktedir.

Burun: Burnun şeklini veren kıkırdak yapısıdır. Burun kıkırdaklarının gelişmesi 13 - 14 yaşından sonra belli olur, yaş ilerledikçe daha belirgin bir hale gelir. Burun kökü ve alın, burun birleşigi açısı bazılarında geniş bir kavis halinde, bazılarında burun kemiğinin öne doğru çıkıntılı olması halinde dar açı şeklinde görülür. Burun sırtı kemik kıkırdak birleşigi bazılarında bir teviye, bazılarında dışa doğru çıkıntılı olabilir. Burun sırtının çıkıntılı oluşu dominant bir vasıftır. Burun ucu yuvarlak, düz ya da sivri aşağıya dönük olabilir. Burun ucu yuvarlak olursa burun kanatları da kabarık oluyor. Burun ucu sivri olursa burun kanatları da silik olmaktadır. Burun ucunun sivri, burun sırtının çıkıntılı oluşu çocuklara da geçiyor, dominant bir vasıftır. Burun ucu yuvarlak ve biraz yukarı dönük oluşu halinde burun delikleri de önden görülebilir. Burun deliklerinin şekli oval veya dar bir aralık halinde olabilir. Burun deliklerinin şekli burun kanatlarının basık ya da kabarık oluşuna göre değişir.

Yanakları: Yüzde elmacık bölgesi çıkıntılı veya düz ve silik olabilir. Yüzün uzun veya geniş oluşu zigomatik bölgenin yapısına göre değişir.

Dudaklar: Üst dudak ile alt dudakın özellikleri yüzün tanınmasında önemlidir. Üst dudak yani burundan ağıza kadar olan bölge düz, kabarık ya da dar ve çukur olabilir. Üst dudak ortasındaki burundan ağıza kadar olan oluk bazılarında derin bazılarında yüzeysel olur. Üst dudak alt dudaktan daha önde veya daha geride bu-

lunabilir. Alt dudanın daha uzun oluşu dominant bir vasıf olarak çocuklara da geçiyor. Dudaklar ince (*membranos*) veya kalın olabilir. Dudakların kalınlığı bazı ırklarda ve soylarda daha belirgindir. Genel olarak puberteden sonra ve gençlerde dudaklar kalın ve yaşlandıkça incelmektedir. Dudak aralığı dudak şekline göre düz veya eğri olabilir.

Alt Çene: Alt çene düz, arkaya basık ve küçük ya da öne çıkıntılı ve sivri olabilir. Alt çene ucu düz, yuvarlak, sivri bazılarında çene ortası çukur (*Fovea mentalis*) bazılarında çene ortası yarık, çatalı olabilir. Alt dudak ile çene arası düz veya yanlamasına bir çukurluk (*sulcus mento-labialis*) teşkil edebilir.

Kulak sayvanı: Soya göre büyük, küçük öne dönük veya düz olabilir. Kulak dış kenarı (*Helix*) kalın veya ince olarak içe kıvrılmıştır. Kulak kenarının yanağa doğru olan ön kenarı (*cruris helix*) herkese göre ayrı özellikler gösterir. Kulak memeleri dış kenarı bazılarında bir girinti bulunur ki dominant bir vasıftır. Bazılarında kulak dış kenarı kulak memesi ile aynı seviyede devam eder. Kulak ön yüzündeki kıvrımların ve kulak ön yüzü çukuru ve kulak ön yüzünde kulak kenarına paralel aralık dar veya geniş olabilir. Tragus ve antitragus özellikleri ve aralarındaki girinti derin veya sathi olabilir. Kulak kenarı ve kulak ön yüzü özellikleri soya göre değişir ve irsen çocuklara da geçebilir.

Yüzdeki bölgelerin ve organların ayrı ayrı özellikleri baba ve anne ile mukayeseli olarak tetkik edildikten sonra ayrıca çocuğun genel yüz görünüşü ile babaya veya anneye benzeyip benzemediğine bakılır. Yüzün tamamının benzemesi ya da bazı bölgelerin benzemesi ve andırması hali büyütülmüş fotoğraflarla gösterilir.

Eller: Kimlik belirtiminde (hüviyet tesbitinde) ellerinde özelliklerine bakılır. El ayası kare veya dikdörtgen oluşu, el parmaklarının kısa veya ince oluşu, tırnakların kısa, geniş ya da ince uzun durumları kalıtımla geçer. Özellikle el tırnaklarında kısa geniş tırnaklar dominant bir vasıftır, kısa geniş tırnak el baş parmaklarında daha iyi belli olmaktadır. Avuç içi çizgileri ve parmak izleri yapısının kalıtımla geçebilen özellikleri olabilir.

Ayaklar: Geniş taraklı ayaklar, dar ince yapılı ayaklar vardır. Ayak parmaklarının bazı özellikleri olabilir. Parmakların dizilişi önemlidir. Bazılarında küçük parmaklar ve hatta son iki parmak diğer parmalardan daha kısa ve ikisi bir hizada olabilir. Bu durum babadan veya anneden çocuklara aynen geçebilir.

Bütün bu özelliklerin gözönünde tutulması ile babalık tayininde gerçek ya da gerçeğe yakın bir karar verilmesi olasılığı vardır.

BIBLIYOGRAFYA

- Baumann G. et al. La Methode Antropobiometrique de recherche en Paternité, Masson et Cie, Etideurs (1972).
- Baumann G. et Bohny, A. propes d'un recherche en paternité chez des jumeaux bivitellins par l'antropobimétrie et la typologie Constitutionnelle. Médecine et Hygiene, XXV'e année, No: 978, P. 1093, (1967).
- Baumann J. A.: Anatomie Constitutionnelle. G. Doin p. 67. Paris (1955).
- Baumann G. et, Baumann J.-A.: La recherche en paternité par la method antropobiometrique (method de Keiter), Revue internationale de criminologie et de police technique, Vol, 18, No: 3, (1964).
- Gauthier, J. la recherche de la Paternité et la Désaveu, Journal des Tribunaux, No: 17 p. 558-565, (1971).
- Keiter F.: Ueber gerichtliche Anwendung der antropologie, Hamburger Aerzteblatt, 10, (1949).
- Keiter F.: Vaterschaftgutachten mit «Bilanzierungsrechnung» Neue Juristische Wochenschrift, 8, (1953).
- Mant, K.A.: Modern Trends in Forensic Medicine - 3, (1973).
- Sheldon: Les Variétés de la constitution Physique de l'homme Presses Universitaires de Franse, Paris, (1952).